

Flora- en fauna quickscan

Zuidkade te Waddinxveen

Nijverdall, 4 maart 2017

Projectnummer 16123

Colofon

Titel	Flora- en fauna quickscan Zuidkade te Waddinxveen
Uitvoering	Otte Groen Advies
Opdrachtgever	SKA Projectmanagement t.a.v. Dhr. M. Schreuder Dorpstraat 41 1121 BV Landsmeer 020-4496950 Marcel.Schreuder@skabv.nl
Projectnummer	16123
Datum	4 maart 2017
Vrijgegeven door	M. Schreuder
Status	Definitief

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Otte Groenadvies accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Otte Groenadvies uitgevoerde onderzoek neemt.

Brilsweg 1a
7441 BV te Nijverdal
Tel: 06 - 511 77 946
mail: info@ottegroenadvies.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding en doelstelling	4
1.2. Methodiek	4
1.2.1. <i>Wat is een quickscan</i>	4
1.2.2. <i>Uitvoer onderzoek</i>	4
2. Gebiedsomschrijving	5
2.1. Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	5
2.2. Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	7
2.3. Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	7
3. Beschermde soorten	8
3.1. Natuurgebieden	8
3.2. Flora	8
3.3. Fauna	8
3.3.1. <i>Zoogdieren</i>	8
3.3.2. <i>Vleermuizen</i>	8
3.3.3. <i>Vogels</i>	10
3.3.4. <i>Amfibieën</i>	10
3.3.5. <i>Reptielen</i>	11
3.3.6. <i>Vissen</i>	11
3.3.7. <i>Ongewervelden</i>	11
4. Conclusies	12
4.1. Beschermde gebieden	12
4.2. Beschermde soorten	12
4.3. Aanbevelingen	12
Bronnen	14
Wettelijk kader	16

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doelstelling

Aan de rand van de bebouwde kom van de gemeente Waddinxveen is SKA projectmanagement voornemens op een braakliggende kavel vijf woningen te realiseren.

Om optimaal om te gaan met het zorgvuldigheidsprincipe uit de Wet natuurbescherming heeft de eigenaar besloten om een onderzoek te laten doen, alvorens de werkzaamheden uit te voeren. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quickscan van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkelingen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Wet natuurbescherming.

In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en getoetst aan de natuurwetgeving en –beleid.

1.2. Methodiek

1.2.1. Wat is een quickscan

De quickscan flora en fauna is een oriënterend onderzoek. Hierin wordt de geplande ontwikkeling getoetst aan de natuurwetgeving. Door middel van een veldbezoek en bureauonderzoek wordt beoordeeld welke natuurwaarden verwacht worden in het plangebied en wordt gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Ook wordt gekeken of de plannen mogelijk een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden en provinciaal beschermde Natuurmonumenten. Indien beschermde soorten voorkomen, kan een vervolgonderzoek noodzakelijk zijn. Gelijktijdig dient te worden onderzocht of er gebruik kan worden gemaakt van gedragscodes en worden mogelijkheden tot ontheffing verkent.

Een quickscan is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quickscan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft, kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en –beheer na afloop van het onderzoek.

1.2.2. Uitvoer onderzoek

Op 20 december 2016 is een bezoek gebracht aan het plangebied en directe omgeving. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijk aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten en de indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). De weeromstandigheden waren helder, droog, 1°C.

Tijdens het onderzoek waar dit rapport uit is voortgekomen is niet alleen gelet op flora en fauna binnen de contouren van het plangebied, maar ook op beschermde flora- en fauna in de nabije omgeving. Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen in het plangebied.

2. Gebiedsomschrijving

2.1. Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

Het gebied van de polders in de omgeving van Waddinxveen bestond uit een uitgestrekte veenwildernis. Het was een moeilijk toegankelijk drassig landschap met moerasbossen waarin vooral berken, elzen en wilgen groeiden. De eerste bewoners hadden zich gevestigd op de hoge zand- en kleiruggen. Deze bewoners waren veelal kleine boeren met wat vee. Aangezien het om een groot gebied ging en er behoefte ontstond aan meer landbouwgrond, werden delen van de veenwildernis ter ontginning door de graven van Holland uitgegeven. Deze ontginners hebben sloten en weteringen aangelegd waarlangs het water uit het hooggelegen veen naar de IJssel en de Rotte kon lopen. Door de ontwatering met sloten en sluisjes, was het veen steeds meer gaan inklinken en moesten er steeds meer sloten en greppels worden gegraven om het water af te kunnen voeren. Na de inpoldering en verkaveling van de polders hebben een aantal dorpen, waaronder Waddinxveen, zich veelal tot agrarische gemeenten ontwikkeld waarbij landbouw, veeteelt en tuinbouw de belangrijkste economische activiteiten zijn.

Ten oosten van de planlocatie loopt de gekanaliseerde rivier Gouwe met aan de overzijde een smalle strook bebouwing. Aangrenzend aan de bebouwing ligt het gebied polder Bloemendaal. Aan de noord-, west- en zuidkant is de planlocatie geheel bebouwd. Een klein deel van de omliggende bebouwing bestaat uit bedrijfspanden, de overige bebouwing bestaat uit woningen met tuinen.

De onderzoekslocatie bestaat uit braakliggend terrein. De aanwezige vegetatie is grotendeels verruigd. Over het terrein lopen enkele (olifanten)paadjes. Het terrein wordt momenteel gebruikt door omwonenden als uitlaatveld voor honden. Tevens is er een met pallets gebouwd hutje aangetroffen.

Afbeelding 1: Rood: planlocatie

Foto impressie planlocatie

Overzicht planlocatie

Zuidkade langs rivier Gouwe

Verruiging

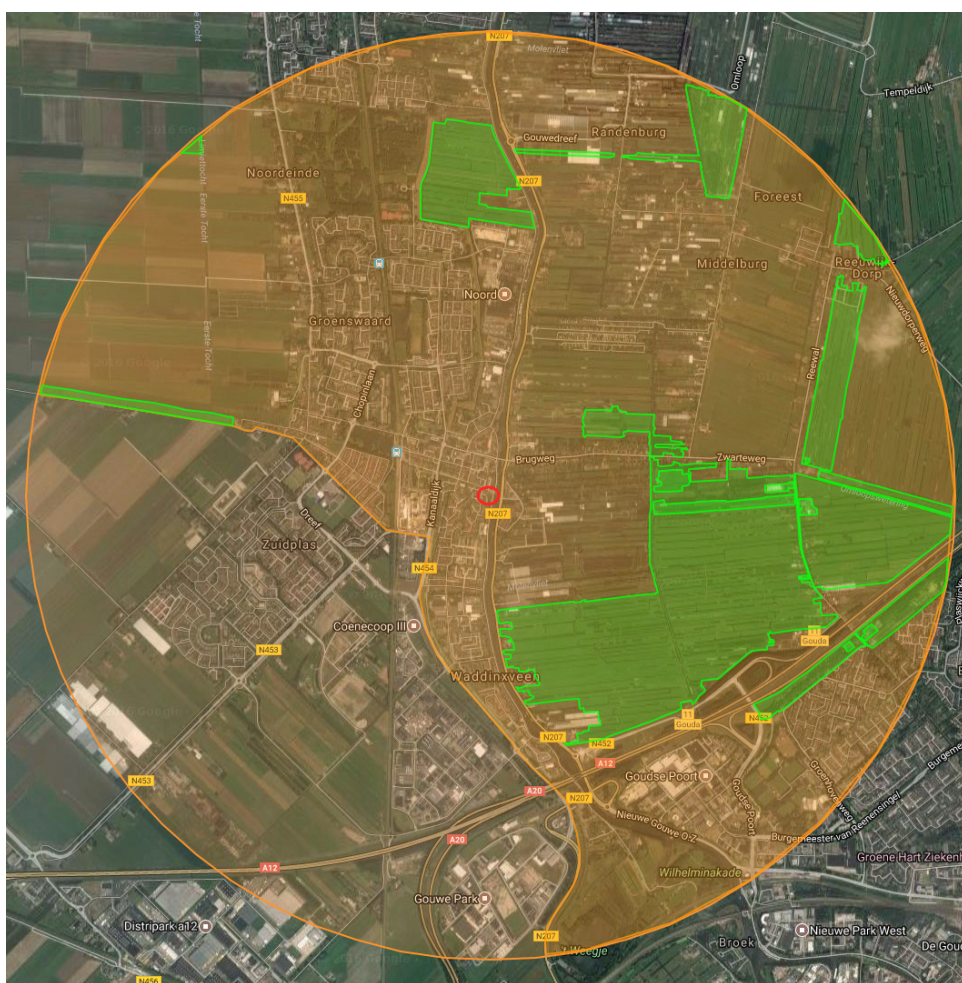
Speelhut

2.2. Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

Voor de voorgenomen ontwikkeling wordt het braakliggende terrein opnieuw ingericht. Er worden vijf woningen gebouwd. Ten behoeve van de reconstructie verdwijnt plaatselijk begroeiing, maar dit blijft beperkt tot de struik- en kruidlaag. De uitvoering van het plan is gepland in het voorjaar van 2017.

2.3. Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Op de onderstaande afbeelding en wordt weergegeven welke natuurgebieden binnen een straal van 3 km, gezien vanaf de planlocatie, aanwezig zijn. De locatie waar het onderzoek heeft plaatsgevonden staat aangegeven is rood omcirkeld. Het plangebied ligt in het Nationaal Landschap Groene Hart. Op enige afstand ligt de NNN (voormalige EHS, Ecologische Hoofdstructuur). Binnen de straal van 3 km van de planlocatie zijn geen natura 2000 gebieden aanwezig, negatieve effecten hierop zijn op voorhand uit te sluiten. De werkzaamheden vinden plaats in het Nationaal Landschap Groene Hart. De gemeente, het lokale bestuur waarborgt de kernkwaliteiten van het Nationale Landschap, deze zijn in bestemmingsplannen vastgelegd.

Afbeelding 2: Rood: planlocatie, oranje: Nationaal Landschap Groene Hart, Groen: EHS

3. Beschermde soorten

3.1. Natuurgebieden

De afstand van het plangebied tot de NNN – en Natura 2000 gebieden is dermate groot in verhouding tot de schaal van de ingreep dat een negatief effect op voorhand is uit te sluiten. De werkzaamheden vinden plaats in het Nationaal Landschap Groene Hart. Het lokale bestuur waarborgt de kernkwaliteiten van het Nationale Landschap, deze zijn in bestemmingsplannen vastgelegd.

3.2. Flora

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in een voor flora minder geschikte periode waardoor een deel van de kruidlaag niet herkenbaar meer aanwezig is. Op de planlocatie is geen boomlaag aanwezig. De struik- en kruidlaag zijn verwilderd. De struiklaag bestaat grotendeels uit gewone braam, deze soort is dominant aanwezig. Verspreid staat een enkele jonge wilg. In de kruidlaag staan algemeen voorkomende soorten grassen en kruiden zoals Engels raaigras, rood zwenkgras en veldbeemdgras. Daarnaast staan restanten van grote- en kleine brandnetel, ridderzuring, bijvoet en smalle- en grote weegbree.

Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde of bedreigde plantensoorten of resten hiervan op het plangebied aangetroffen. De locatie is vlakdekkend onderzocht op het voorkomen van beschermde plantensoorten. Op grond van de aangetroffen aanwezige (stikstofminnende) soorten en het grondgebruik, al dan niet rondom het plangebied, zijn het voorkomen van strikter beschermde plantensoorten derhalve uit te sluiten.

3.3. Fauna

3.3.1. Zoogdieren

Er zijn geen zoogdieren in het plangebied waargenomen. Wel waren her en der in de bodem sporen aanwezig van kleine zoogdieren in de vorm van holen. De meest voor de hand liggende soort op deze locatie is huismuis en huisspitsmuis. De beschermde kleine zoogdieren zoals hamster niet in de regio voor. De locatie is geschikt voor soorten als egel en konijn. Egel en konijn zijn nationaal beschermde soorten in de Wet natuurbescherming. In het kader van de ruimtelijke inrichting geeft de provincie Zuid Holland vrijstelling voor deze soorten. De grotere zoogdieren zijn niet te verwachten.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de bovengenoemde zoogdieren. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Mogelijk gebruikt de steenmarter het plangebied als foerageergebied. In de toekomst blijft het plangebied geschikt als foerageergebied. Tevens is er ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig in de nabije omgeving. Negatieve effecten op steenmarter of ander grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

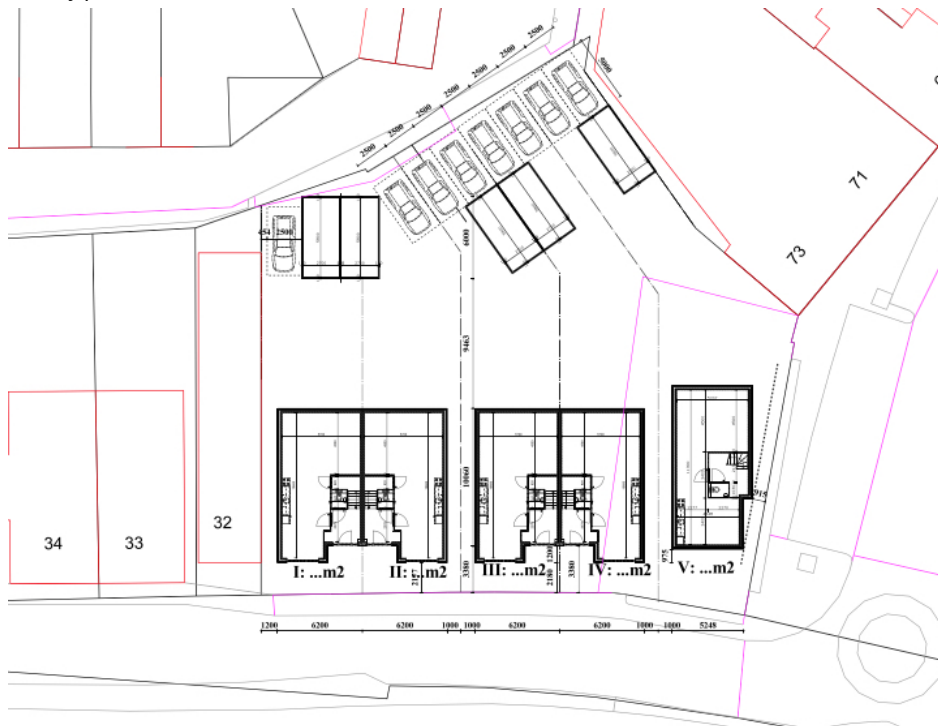
Met de voorgenomen ontwikkeling worden geen negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren verwacht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

3.3.2. Vleermuizen

Een vleermuisonderzoek valt buiten het kader van een quickscan. Wel is de potentie onderzocht van het terrein voor vleermuizen en is gelet op sporen. Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in holten van bomen en besloten of donkere ruimten van kunstwerken, zoals gebouwen.

Er is onderzocht welke soorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn aan de hand van het landschap, de omgeving en gekend verspreidingsbeeld. Daarna is onderzocht welke functies voor vleermuizen mogelijk voorkomen. Als richtlijn is hiervoor is de checklist van het huidige geldende vleermuisprotocol (2017) aangehouden. Het gaat om, voor vleermuis, van belang zijnde objecten die door de beoogde activiteit of plan, in relevante mate worden aangetast. Foerageergebied en vliegroutes zijn alleen beschermd als ze essentieel zijn voor het goede voortbestaan van de soort ter plaatse.

Geen van boven genoemde elementen zijn aanwezig op de planlocatie. Om die reden is de planlocatie op zichzelf niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het gebouw staande aan de Zuidkade nr. 32 (zie afbeelding 3, 4 & 5) aangrenzend aan de planlocatie is, door openingen in de spouwmuur, wel geschikt als verblijfplaats van vleermuizen.

Afbeelding 3: kaart nieuwe inrichting

Afbeelding 4 & 5: Rode pijlen openingen in spouwmuur Zuidkade nr. 32, Blauw dicht gemetselde openingen

De nieuwbouw wordt niet geschakeld aan het pand aan de Zuidkade 32. Het is wel van belang dat de mogelijk in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen te allen tijde beschikbaar blijven. Hoogstwaarschijnlijk wordt op het terrein gefoerageerd door vleermuizen, de omliggende bebouwing kan een schakel zijn in vliegroutes. Het plan heeft op dergelijke functies nauwelijks tot geen invloed.

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden geen effecten verwacht op vleermuizen die foerageren en/of een vliegroute hebben. Het plangebied blijft geschikt als foerageergebied. Het is van belang dat de mogelijk in- en uitvliegopeningen in het pand staande aan de Zuidkade 32 voor vleermuizen te allen tijde beschikbaar blijven zowel tijdens als na de bouwperiode. Er mogen geen obstakels worden geplaatst, denk daarbij bijvoorbeeld aan steigers en- of bebouwing. De (mogelijke) vliegroute van vleermuizen blijft behouden, wel dient rekening gehouden te worden met verlichting; de lichtintensiteit mag niet toenemen.

3.3.3. Vogels

Het plangebied in zijn geheel kan een functie hebben als foerageergebied en als broedplaats voor enkele algemene vogelsoorten. In het plangebied zijn geen bewoonde nesten en/of nestactiviteiten aangetroffen.

Huismussen

Huismussen zijn sterk geassocieerd met mensen. De nestplaats is in de regel gebonden aan bebouwing. Voor zijn voedsel is de huismus sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust aanbiedt. Deze voedselbron moet continu aanwezig zijn. Huismussen zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, nemen van stofbaden, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

Mogelijk komen in de directe omgeving van het plangebied huismussen voor. Echter, doordat er geen bebouwing op de planlocatie aanwezig is, beschikt het terrein niet over potentiële nest- en/of verblijfplaats voor deze soort. Mogelijk gebuikt de huismus de locatie om te foerageren of een stofbad te nemen. In de directe omgeving zijn hiervoor voldoende alternatieven. Het verdwijnen van deze mogelijk aanwezige functies hebben geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de huismus.

Algemene vogelsoorten

De algemene vogelsoorten benutten de stuiken op de planlocatie als foerageergebied en nestgelegenheid. De struiken zullen verdwijnen, hiermee zal het foerageergebied van verschillende vogelsoorten verdwijnen. In de directe omgeving is echter in ruimtelijke mate gelijksoortig foerage- en broedgebied aanwezig. Effecten op vogels door verlies van broed- en foerageergebied zijn derhalve te verwaarlozen.

3.3.4. Amfibieën

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. Het terrein beschikt niet over oppervlaktewater en is daarom ongeschikt als voortplantingsbiotoop. De rivier Gouwe beschikt over een steile kaderrand. Hierdoor is het niet mogelijk voor amfibieën de planlocatie via de oever te bereiken. Als landbiotoop is het plangebied in beperkte mate geschikt. De omgeving wordt gevormd stedelijk gebied.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is een Europees beschermde soort die gebruik maakt van terreinen met een hoog natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek. Braakliggende bouwterreinen vormen een ideaal leefgebied voor deze soort, mits de bodem goed begraafbaar is. De habitat bestaat uit onbeschaduwde begroeide terreinen waar ondiep (tijdelijk) vegetatieloos water aanwezig is, b.v. regenplassen en sporen van zware voertuigen. In brede en grote watergangen komt de rugstreeppad niet voor.

De planlocatie bestaat uit een braakliggend bouwterrein. Het terrein is al langere tijd niet in gebruik, waardoor het terrein grotendeels overwoekerd is door opgaande vegetatie met soorten als gewone braam. De bodem is dusdanig ingeklonken dat deze niet meer goed begraafbaar is. Als potentieel winterverblijfplaats is het noodzakelijk dat de verblijfplaats niet bevroest. De planlocatie beschikt niet over dergelijke potentiële verblijfplaatsen. Op het terrein zijn op enkele plekken aanwezig waarin na een natte periode tijdelijk water blijft staan. Echter voordat een waterplas succesvol kan functioneren als voortplantingsplaats, is voldoende

kwaliteit van het habitat nodig. De planlocatie biedt geen potentie als verblijf- en/of voortplantingsplaats voor de rugstreeppad.

Voor amfibieën bereikbaar oppervlaktewater ontbreekt in de omgeving. Op basis hiervan zijn alleen de weinig kritische soorten te verwachten, zoals gewone pad en bruine kikker, waarvan de herkomst is terug te voeren op tuinvijvers en kavelslootjes. Het voorkomen van beschermde soorten is uit te sluiten.

3.3.5. Reptielen

Alle soorten reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. Het plangebied biedt voor geen van de Nederland voorkomende reptielen een geschikt biotoop en verspreiding niet verwacht binnen het plangebied. Een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk.

3.3.6. Vissen

In en rond het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een effect op vissen in het algemeen is daarom uit te sluiten.

3.3.7. Ongewervelden

De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

4. Conclusies

4.1. Beschermde gebieden

- De afstand van het plangebied tot de NNN is dermate groot in verhouding tot de schaal van de ingreep dat een negatief effect op voorhand is uit te sluiten.
- Binnen de straal van 3 km van de planlocatie zijn geen Natura 2000 gebieden aanwezig, negatieve effecten hierop zijn op voorhand uit te sluiten.
- De werkzaamheden vinden plaats in het Nationaal Landschap Groene Hart. Het lokale bestuur waarborgt de kernkwaliteiten van het Nationale Landschap, deze zijn in bestemmingsplannen vastgelegd.

4.2. Beschermde soorten

Algemene conclusie

- Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde of bedreigde plantensoorten of resten hiervan op het plangebied aangetroffen, het voorkomen van strikter beschermde plantensoorten derhalve uit te sluiten.
- De locatie is geschikt voor soorten als egel en konijn. Egel en konijn zijn nationaal beschermde soorten in de Wet natuurbescherming. In het kader van de ruimtelijke inrichting geeft de provincie Zuid Holland vrijstelling voor deze soorten.
- De openingen in de muur van het pand aan de Zuidkade 32 is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De nieuwbouw wordt niet geschakeld aan het bovengenoemde pand. Het is wel van belang dat de mogelijk in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen te allen tijde beschikbaar blijven. Is bovenstaande niet mogelijk, is het noodzakelijk nader onderzoek op vleermuizen uit te voeren. Onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen bestaat uit meerdere bezoeken in de periode mei/juni - augustus/september.
- Als blijkt naar nader onderzoek dat openingen in de muur van het pand bij gebruikt worden als verblijfplaats(en) moet een ontheffing bij de provincie Zuid Holland worden aangevraagd.
- De planlocatie is ten tijde van het onderzoek niet geschikt als potentiële voortplanting- en verblijfplaats voor de Europees beschermde soort rugstreeppad;
- De planlocatie is niet geschikt als nest- en/of verblijfplaats van de huismus. Mogelijk gebruikt de huismus de locatie om te foerageren of een stofbad te nemen. In de directe omgeving zijn hiervoor voldoende alternatieven. Het verdwijnen van deze mogelijk aanwezige functies heeft geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de huismus;
- Goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet, ruimtelijke ontwikkeling van de vereniging stadswerk kan (nog) niet worden toegepast op vleermuizen, dit omdat de basis hiervoor nog de flora- en faunawet geldt, de gedragscode is nog niet aangepast op de nieuwe Wet natuurbescherming.

4.3. Aanbevelingen

- Wat betreft vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, is geen nader onderzoek nodig mits er aan onderstaande voorwaarden wordt voldaan:
 - o tijdens en na uitvoering van het werk dienen de openingen in de spouwmuur van Zuidkade 32 toegankelijk blijven. Er mogen geen obstakels worden geplaatst voor de potentiële in- en uitvliegopeningen;
 - o Voer geen werkzaamheden uit tijdens de ochtend- en avondschemer;
 - o Potentiële in- en uitvliegopeningen mogen niet extra worden verlicht;
 - o Voorkom lichtverstoring tijdens en na uitvoering van het werk; lichtintensiteit mag niet toenemen;

- Is bovenstaande niet mogelijk, is het noodzakelijk nader onderzoek op vleermuizen uit te voeren en mogelijk een ontheffing aan te vragen;
- Onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen bestaat uit meerdere bezoeken in de periode mei/juni - augustus/september;
- Zorg dat de werkzaamheden binnen het plangebied plaatsvinden. Mocht er tijdens de uitvoer van het werk onverhoopt bijzonderheden worden aangetroffen, raadpleeg een inzake deskundige;
- Om schade aan broedsels te voorkomen dient de struiklaag buiten het broedseizoen te worden verwijderd. De piek van het broedseizoen ligt in de periode half maart-half juli, maar eerdere en latere broedgevallen komen voor. Het is mogelijk om tijdens het broedseizoen te werken wanneer maatregelen zijn genomen om broedgevallen te voorkomen of wanneer een inspectie uitwijst dat geen broedsels aanwezig zijn;
- Rugstreeppad: zorg dat tijdens de uitvoer van de werkzaamheden de planlocatie ongeschikt blijft, voorkom vestiging van deze soort. Door de grondwerkzaamheden kan een biotoop ontstaan die aantrekkelijk is voor de rugstreeppad. Als de rugstreeppad zich vestigt, moeten de werkzaamheden alsnog stil gelegd worden. Het is dan ook beter de vestiging van rugstreeppadden te voorkomen. Dit kan door het plangebied (voorafgaand aan het uitvoeren van mogelijke grondwerkzaamheden) volledig af te screenen met antiworteldoek. Het antiworteldoek dient een hoogte van 40/50 cm te hebben en dient 5 cm in de grond te worden geplaatst. Bovendien wordt aanbevolen de werkzaamheden op elkaar te laten aansluiten, zodat exemplaren van de rugstreeppad geen kans krijgen zich te vestigen in het gebied. Dit dient niet in het najaar of de winter te gebeuren, maar in het late voorjaar en de zomer, omdat de padden op zoek zijn naar winterverblijfplaatsen in de grond.
- Oeverwaluw: Bij graafwerkzaamheden en/of tijdelijke opslag van grond kan voorkomen worden dat soorten als de oeverwaluw gaan nestelen in de taluds door deze niet steiler te maken dan 1:3;
- Mochten ondanks deze voorzorgsmaatregelen onverhoopt toch beschermde dieren zich in het gebied vestigen, dienen de werkzaamheden worden stilgelegd na gelang de nesten vrijwillig zijn verlaten.

5. Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag provincie Zuid-Holland hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: “Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in de aanleiding van het onderzoek. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Bronnen

Boeken

C.M. Creemers, J.C.W Van Delft. Nederlandse fauna deel 9. De amfibieën en reptielen van Nederland (RAVON)

Dietz, C., von Helversen, O., Nill D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest – Afrika (*eerste druk*). Utrecht: Uitgeverij Trion Natuur

Limpens, H., et al., *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht, 1997

Meijden, R. van der, *Heukels' Flora van Nederland*, Wolters-Noordhoff, 1996

Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora, Stichting Floron, Nijmegen 2011

Reinald Skiba, Europäische Fledermäuse. Die Neue Brehm-Bücherei Bd.648. Westarp Wissenschaften. Hohenwarsleben.2009

Weeda, E.J. et al., *Nederlandse Oecologische Flora*, KNNV, Leiden, 1999.

Internet

Alterra

Onderzoeksinstituut

Alterra draagt door deskundig en onafhankelijk onderzoek bij aan het realiseren van een kwalitatief hoogwaardige en duurzame groene leefomgeving.

Geraadpleegd op 21 december 2016

<http://www.synbiosys.alterra.nl>

Kadviewer

kadviewer is een online kaartendienst waarmee geografische locaties opgezocht kunnen worden.

Geraadpleegd op 14 december 2016

<http://kadviewer.kademo.nl>

Mooi Zuidplas

Het Platform Mooi Zuidplas is een samenwerkingsverband van verschillende instanties die betrokken zijn bij de ontwikkelingen in de Zuidplaspolder e.o. op het gebied van planologie, flora en fauna, milieu en cultuurhistorie

Geraadpleegd op 21 december 2016

<http://www.mooizuidplas.nl>

Netwerk Groene Bureaus

Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. gespecialiseerd in ecologische advisering op het gebied van inrichting, beheer en beleid

Vleermuisprotocol 2013.

Geraadpleegd op 21 december 2016

<http://www.netwerkgroenebureaus.nl>

RAVON

RAVON is de onderzoeks- en kennisorganisatie voor amfibieën, reptielen en vissen.

Geraadpleegd op 21 december 2016

<http://www.ravon.nl>

RVO

RVO Rijksdienst voor ondernemend Nederland.

Planten, dieren en natuurgebieden worden wettelijk beschermd via regels, vergunningen en subsidies. De belangrijkste zijn de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de CITES-regelgeving.

Geraadpleegd op 21 december 2016

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur>

Vogelbescherming

Vogelbescherming is een landelijke onafhankelijke natuurbeschermingorganisatie gericht op vogels.

Geraadpleegd op 21 december 2016

http://www.vogelbescherming.nl/vogels_beschermen/wet_en_regelgeving

Telmee

Database van voorkomen van flora- en fauna in Nederland.

Geraadpleegd op 21 december 2016

<https://www.telmee.nl>

Waarnemingen

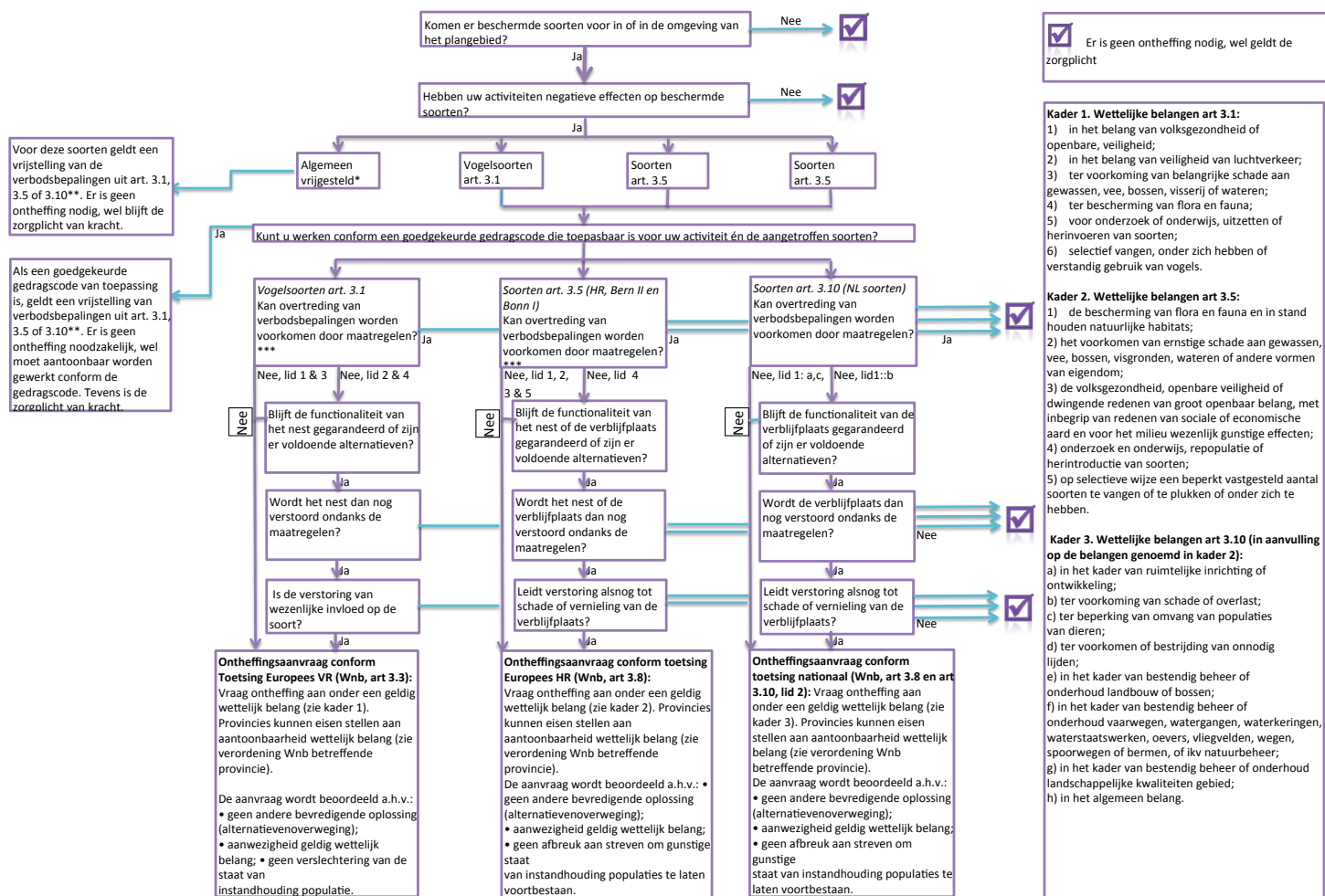
Database van voorkomen van flora- en fauna in Nederland.

Geraadpleegd op 21 december 2016

<http://waarneming.nl>

Wettelijk kader

Stroomschema soortenbescherming Wet Natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 & 3.10

* = Vrijgesteld conform een provinciale ver- ordening of besluit EZ. De vrijstelling kan voor een select aantal belangen gelden

** = Let op! De vrijstelling kan voor een select aantal belangen gelden, voornamelijk mbt VR / HR soorten

*** = Bij vogels zonder jaarrond beschermd nest wordt overtreding voorkomen buiten het broedseizoen. Voor vogels met jaarrond beschermd nest geldt art. 3.1 of 3.5 het hele jaar (afhankelijk van soort).

Geldig voor beheer, onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen. Disclaimer: Gebaseerd op de wettekst dd 19 januari 2016 en (concept)verordeningen van provincies, bij beleidsarme implementatie van de huidige werkwijze van RVO. Te gebruiken in combinatie met de Lijst beschermde soorten Wnb en de Toelichting stroomschema soortenbescherming Wnb 2016. Aan dit schema kunnen geen rechten worden ontleend.

Toelichting Stroomschema soortbescherming Wet Natuurbescherming

Stroomschema soortbescherming Wet Natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10.

De toelichting behandelt de uitgangspunten voor het schema, de afbakening en toelichting op onderdelen. Het stroomschema dient dan ook te worden gebruikt in samenhang met deze toelichting.

Lijst beschermde soorten Wnb

In een apart document is de Lijst beschermde soorten opgenomen. Hierin zijn alle Europees beschermde soorten opgenomen van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I. Tevens is de lijst met 'andere beschermde soorten' opgenomen, conform bijlage A en B van de wettekst. Bij het opstellen van de lijst is ervan uitgegaan dat de vogelsoorten die worden genoemd in de Conventie van Bern, worden beschermd conform art 3.5 van de wet. Alle overige vogelsoorten vallen onder de Vogelrichtlijn conform art 3.1 van de wet. Daarnaast zijn enkele correcties opgenomen ten aanzien van verschillende overzichten van beschermde soorten in Kamerstukken behorende bij het wetsvoorstel (dossier 33 348). Ook is op de laatste bladzijde een overzicht opgenomen van de algemeen vrijgestelde soorten door de verschillende provincies, op basis van de huidige conceptverordeningen die ter inzage zijn gelegd. Alleen de verordeningen van de provincie Noord-Holland en Flevoland zijn definitief vastgesteld door PS. Het Rijk heeft tevens een vrijstellingsregeling opgenomen voor soorten in de AMvB Regeling Natuurbescherming, artikel 3.31 en bijlage 15.

Vermoedelijk blijft de huidige benadering van jaarrond beschermde nesten van vogels onveranderd; het fenomeen 'vogels met jaarrond beschermde nesten' volgt uit uitspraken van het Europees Hof. Of en hoe de provincies de huidige lijst blijven hanteren, is vooralsnog onduidelijk. De lijst jaarrond beschermde nesten is vooralsnog wel opgenomen in de Lijst beschermde soorten, maar deze kan nog wijzigen. Zodra de provincies en het rijk hebben aangegeven hoe zij omgaan met vogels met jaarrond beschermde nesten.

Verbodsbepalingen Wnb

§ 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Toelichting wettelijke belangen

Wettelijke belangen art 3.1 (Vogels Vogelrichtlijn):

De genoemde wettelijke belangen zijn overgenomen uit art. 3.3, lid 4, onderdeel b van de Wnb.

Wettelijke belangen art 3.5 (Soorten Habitatrichtlijn Bijlage IV, Conventie van Bern Bijlage II en Conventie van Bonn Bijlage I): De genoemde wettelijke belangen zijn overgenomen uit art 3.8, lid 5, onderdeel b van de Wnb.

Wettelijke belangen art 3.10 (Andere (nationaal) beschermde soorten):

De genoemde wettelijke belangen zijn conform art 3.10, lid 2 overgenomen uit art 3.8, lid 5, onderdeel b en aanvullend hierop de wettelijke belangen genoemd in art 3.10, lid 2.

Toelichting toetsing overtreding verbodsartikelen

Toetsing overtreding art. 3.1, lid 1, art. 3.5, lid 1 en art. 3.10, lid 1 onderdeel a (opzettelijk doden of vangen van vogels of andere dieren)

Indien het de intentie van de handeling is om opzettelijk dieren te doden, worden de verbodsbepalingen uit deze artikelen overtreden. Dan is een ontheffing nodig als er geen geldige gedragscode kan worden gevolgd. De huidige werkwijze van RVO is, dat, als er voldoende rekening wordt gehouden met de kwetsbare perioden van dieren en maatregelen genomen worden om doden zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, deze verbodsbepaling niet wordt overtreden. Het is namelijk niet de intentie van de handeling om opzettelijk dieren te doden. Of de provincies deze interpretatie zullen aanhouden, is nog de vraag. In de regel zullen dergelijke intentionele handelingen voor doden van vogels of dieren bij beheer, onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen niet vaak voorkomen, maar voor de volledigheid is dit wel in het schema opgenomen.

Voor het opzettelijk vangen van vogels of andere dieren (met de hiervoor wettelijk toegestane middelen) is uiteraard een ontheffing nodig.

Toetsing overtreding art. 3.1, lid 2, 3.5, lid 4 en 3.10, lid 1 onderdeel b (**opzettelijk beschadigen of vernielen nest, rust- of verblijfplaats**) Of de verbodsbepalingen worden overtreden met betrekking tot verblijfplaatsen, is een belangrijke vraag in zowel de (tot 31-12-2016 geldende) Flora- en faunawet als de Wet natuurbescherming. In de Wet natuurbescherming is er geen verbod opgenomen van het verstoren van nesten of verblijfplaatsen van vogels of andere dieren. De vraag rijst dan of de verbodsbepalingen met betrekking tot nesten en verblijfplaatsen enkel zien op het fysiek beschadigen of vernielen in enge zin of dat er een meer ruime interpretatie moet worden aangehouden.

Het voormalige DR heeft naar aanleiding van uitspraken van de ABRvS de interpretatie aangehouden dat onder een (vaste) rust- en verblijfplaats ook wordt verstaan alle essentiële onderdelen om het nest of verblijfplaats te

laten functioneren. Dat wil zeggen, alle foerageergebieden, vliegroutes, jachtgebieden en andere onderdelen van een leefgebied die noodzakelijk zijn voor het gebruik van een verblijfplaats en/of grootbrengen van jongen, worden beschouwd als het functioneel leefgebied dat als zodanig beschermd is volgens de verbodsbepalingen. Wordt een essentieel onderdeel beschadigd of vernield of op zo'n manier onbruikbaar (verstoring) dat een soort niet meer gebruik kan maken van de verblijfplaats en deze zal verlaten, dan werd dit volgens de werkwijze van RVO gezien als een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Een soortgelijke interpretatie is tevens door de ABRvS gehanteerd, waarbij de ABRvS de relatie legde met artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn¹. In de uitspraak haalt de ABRvS het Guidance document aan, waarin de interpretatie staat aangegeven van de verbodsbepalingen uit de Habitat- richtlijn:

'In paragraaf II.3.4. van het Guidance document heeft de Europese Commissie een uitleg gegeven over artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn. Volgens het Guidance document is die bepaling gericht op het waarborgen van de ecologische functionaliteit van broed- en rustplaatsen, dat wil zeggen het verzekeren dat deze plaatsen een diersoort alle elementen blijven bieden die nodig zijn om succesvol te kunnen broeden of rusten. Andere gebieden van de habitat van een diersoort, zoals foerageergebieden, worden niet beschermd door artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn, tenzij deze samenvallen met broed- of rustplaatsen. Voorts adviseert het Guidance document om voor diersoorten die in een groter gebied activiteiten ontplooiën, de definitie van rustplaats te beperken tot een plaats die duidelijk is afgebakend. Als voorbeeld hiervan worden de slaapplekken van vleermuizen genoemd. Ten slotte wordt artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn volgens het Guidance document niet overtreden, indien maatregelen worden genomen die de blijvende ecologische functionaliteit van een broed- of rustplaats garanderen. Hierbij is van belang dat de ecologische functionaliteit op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, in het geding komt. Een foerageergebied of vaste vliegroute wordt niet gerekend tot een vaste rust- of verblijfplaats die op grond van artikel 11 van de Ffw bescherming geniet, tenzij deze als zodanig samenvalt met een vaste rust- of verblijfplaats. Deze uitleg komt overeen met de in het Guidance document voorgestane benadering.'

Met betrekking tot de definitie van een nest of verblijfplaats dient dan niet alleen het nest of verblijfplaats zelf te worden beschouwd, maar ook de essentiële onderdelen die de ecologische functionaliteit van een nest of verblijfplaats mogelijk maakt. In de hiervoor aangehaalde uitspraak van de ABRvS wordt dan ook de werkwijze van RVO geaccepteerd. Aangezien art. 3.5, lid 4 uit de Wnb een directe implementatie is van artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn, wordt in het stroomschema dan ook de huidige werkwijze van RVO aangehouden. Een zodanige verstoring van (essentiële onderdelen van) een nest of verblijfplaats dat deze wordt verlaten, dient dan ook te worden meegenomen in de toetsing of de verbodsbepalingen met betrekking tot een nest of verblijfplaats worden overtreden. Aangezien het verstoren van een nest of verblijfplaats niet is opgenomen als een verbodsbepaling, volgt dat indien een nest of verblijfplaats niet fysiek wordt aangetast én de functionaliteit van een nest of verblijfplaats kan worden gegarandeerd, geen verbodsbepaling wordt overtreden en er derhalve geen ontheffing nodig is.

Toelichting overtreding art. 3.1, lid 4 en 5, art. 3.5, lid 2 (opzettelijk verstoren vogels of andere dieren) Aangezien geen verbodsbepaling is opgenomen van het opzettelijk verstoren van nesten, rust- of verblijfplaatsen (zie hiervoor), hebben deze verbodsartikelen betrekking op het dier zelf. De verbodsartikelen zijn vergelijkbaar met art. 10 van de Flora- en faunawet. Indien de werkwijze van RVO op dit artikel wordt gehanteerd, moet wederom gekeken worden naar de intentie van de handeling. Indien het de intentie van de handeling is om opzettelijk dieren te verstoren, wordt de verbodsbepaling uit deze artikelen overtreden. Bij vogels wordt daarnaast de verbodsbepaling pas overtreden indien de verstoring een wezenlijke invloed heeft op een populatie. Dan is een ontheffing nodig als er geen geldige gedragscode kan worden gevolgd. De huidige werkwijze van RVO is dat als er voldoende rekening wordt gehouden met de kwetsbare perioden van dieren en maatregelen worden genomen om effecten zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, deze

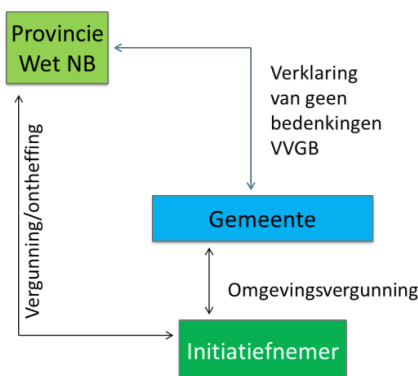
verbodsbepaling niet wordt overtreden. Het is namelijk niet de intentie van de handeling om opzettelijk vogels of andere dieren te verstoren. Of de provincies deze interpretatie zullen aanhouden, is nog de vraag.

Gedragscodes

In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid opgenomen om een vrijstelling te verkrijgen indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (art 3.31). In de mogelijkheid die de wet biedt, wordt ook aangegeven dat er met betrekking tot de Europees beschermde soorten een gedragscode kan worden goedgekeurd voor ruimtelijke ontwikkelingen (naast beheer en onderhoud, waarvoor in de huidige Flora- en faunawet reeds een vrijstelling gold als werd gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode). Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van dit stroomschema nog géén gedragscodes goedgekeurd voor de nieuwe beschermde soorten of voor de Europees beschermde soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de bepaling of een gedragscode van toepassing is voor de type ingreep en de voorkomende beschermde soorten.

Ontheffing of omgevingsvergunning

Het stroomschema geeft antwoord op de vraag of een ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Een ontheffing moet in de meeste gevallen worden aangevraagd bij de provincie, indien er geen sprake is van de noodzaak van een omgevingsvergunning of als de aanvraag voor een omgevingsvergunning niet al is ingediend. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van een ontheffing voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen Tracéwet, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, activiteiten Koninklijk Huis, etc. Een ontheffing moet dan worden aangevraagd bij de RVO.

Hoewel in het schema staat aangegeven dat een ontheffing nodig is, kan hier ook worden gelezen: een omgevingsvergunning. Een initiatiefnemer kan er voor kiezen een vergunning aan te vragen via de gemeente, indien voor de handeling of activiteit een omgevingsvergunning nodig is. In dat geval heeft de initiatiefnemer alleen de gemeente als aanspreekpunt. De gemeente wordt dan ook het bevoegd gezag. Achter de schermen is de procedure vergelijkbaar met een losse aanvraag voor een ontheffing bij de provincie. De gemeente stuurt de aanvraag door naar de Provincie, die de toestemming verlenen door middel van een 'Verklaring van geen bedenkingen'.

Afbakening stroomschema

Bij het opstellen van het stroomschema is voortgeborduurd op de huidige werkwijze van de RVO, aangezien vrijwel alle provincies hebben aangegeven de Wet Natuurbescherming voorlopig beleidsarm te implementeren en de huidige werkwijze zoveel mogelijk aan te houden. Hierbij zijn enkele aantekeningen te maken:

1) **art 3.1: Verstoring:** In de Vogelrichtlijn is aangegeven dat verstoring (van vogels, eieren of nesten) niet leidt tot een overtreding van een verbodsbepaling, als deze verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van een populatie. Dit is in de Wnb direct overgenomen, waardoor bij geen wezenlijke invloed en alleen verstoring geen ontheffing nodig is. Hierbij is het vooralsnog onduidelijk of het nieuwe bevoegd gezag onder beschadigen en vernielen van een nest, ook scharen een zodanige verstoring dat een vogel niet meer terugkeert naar het nest. Verder zou een verstoring ook kunnen zijn de aantasting van het functioneel leefgebied, waardoor een vogel een nest met jongen niet meer kan onderhouden en daardoor het nest zal verlaten. Dit laatste is wel de interpretatie van de RVO en daardoor is deze afweging meegenomen in het stroomschema.

2) **art 3.5, verwijzing naar de Conventie van Bern:** Onduidelijk is of het nieuwe bevoegd gezag de vogels zoals genoemd in de Conventie van Bern Appendix II als beschermd beschouwen conform art 3.5 en daarmee de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn van toepassing verklaren voor deze lijst vogelsoorten. Hoewel de wetgever in de Memorie van Toelichting heeft aangegeven dat vogelsoorten in principe zijn beschermd conform de Vogelrichtlijn, heeft zij wel in art 3.5 verwezen naar de Conventie van Bern Appendix II zonder uitzondering op te nemen voor vogels. Ook uit diverse provinciale verordeningen blijkt dat provincies van mening zijn dat de vogels die zijn genoemd in de Conventie van Bern Appendix II zijn beschermd conform art 3.5. Om deze reden is op de Lijst beschermde soorten een selectie opgenomen van stand- en broedvogels van de lijst uit de Conventie van Bern. De selectie is met name relevant met betrekking tot mogelijke broedvogels, aangezien de bescherming voornamelijk betrekking heeft op het in gebruik zijnde nest. Zwervers en incidentele waarnemingen van vogelsoorten zijn niet opgenomen. Hiervoor wordt verwezen naar de Conventie van Bern Appendix II.

3) **art 3.5: Interpretatie verbodsbepalingen:** Naast de omgang met vogelsoorten, is in het stroomschema geconformeerd aan de uitspraken van de Raad van State in 2012 en 2013 met betrekking tot de interpretatie van de verbodsbepalingen uit de Habitatrichtlijn en de huidige werkwijze van de RVO. Hierbij is aangegeven dat, indien men een verblijfplaats zodanig verstoort dat deze verstoring NIET leidt tot schade of vernieling van een verblijfplaats, de verbodsbepalingen uit de Habitatrichtlijn (en daarmee de verbodsbepalingen uit art 3.5) niet worden overtreden en er geen ontheffing nodig is. Hierbij moet wel de kanttekening worden geplaatst dat er in de nieuwe wet met betrekking tot verstoring is aangegeven dat opzettelijke verstoring verboden is (art 3.5, lid 2). Hoewel er bij een opzettelijke handeling wordt uitgegaan van de intentie om deze handeling te doen, moet ook de 'voorwaardelijke opzet' worden betrokken. De RVO geeft in de huidige situatie aan dat er alleen sprake is van overtreden van een verbodsbepaling (bijv. opzettelijk verontrusten) als het project tot doel heeft (m.a.w. de intentie heeft) die handeling te verrichten. Het is nog onduidelijk hoe de RVO tegenover de 'voorwaardelijke opzet' staat en deze heeft meegewogen in de huidige interpretatie. Of en hoe het nieuwe bevoegd gezag hiermee omgaat, is eveneens onduidelijk. Aangezien de huidige werkwijze van RVO als leidraad heeft gediend bij het opstellen van dit stroomschema (zie ook hiervoor), wordt aangenomen dat het bevoegd gezag voorlopig deze werkwijze en interpretatie zal blijven hanteren.

4) **art 3.10:** In de verbodsbepalingen onder art 3.10, lid 1, is geen verbodsbepaling opgenomen voor het verstoren van (verblijfplaatsen van) beschermde soorten. Wel wordt in de huidige situatie aangegeven dat indien men een zodanige verstoring heeft op een verblijfplaats, zonder deze te beschadigen of vernielen, dat een soort geen gebruik meer zal maken van een verblijfplaats, dit leidt tot de aantasting van (essentiële onderdelen van) het functioneel leefgebied van een verblijfplaats. De RVO hanteert in deze gevallen de interpretatie dat de verblijfplaats wordt aangetast, waarvoor een ontheffing nodig is. Bij een beleidsarme implementatie zou het nieuwe bevoegd gezag deze interpretatie over kunnen nemen. Totdat duidelijk is of het nieuwe bevoegd gezag de nieuwe wetsartikelen anders interpreteren, is deze werkwijze in het stroomschema overgenomen. Indien achterhaald, wordt het stroomschema aangepast. In de tijdelijke situatie leidt dit zo in ieder geval niet tot een ongewenste afname van de bescherming van verblijfplaatsen van soorten. Hiermee wordt tevens de zorgplicht gediend (art 1.11).

